

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Бурятия

АМО "Кижингинский район"

МБОУ Ушхайтинская начальная школа-детский сад

УТВЕРЖЕНО
Директор МБОУ
Ушхайтинская
начальная школа-
детский сад
Батоцыренова Б.Р.
Приказ № 39/6-ОД
от "21" 08 "2023" г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета

«Түрэлхи хэлэн»

для 3 класса начального общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель: Дармаева Сэсэг Цыреновна,
учитель начальных классов

у Ушхайта 2023

Тайлбари бэшэг

Ушхайтын эхин хургуулийн 3-дахи классай буряад литератураар программа гүрэнэй федеральна хуралсалай стандарт дээрэ, эхин хургуулийн жэшээтэ программа дээрэ үндэһэлэгдэнхэй.

Эхин хургуулида үзэгдэхэ түрэлхи хэлэн үхибүүдэй шадабаринуудай үндэһэ хуури хүгжөөхэ уялгатай, тодорхойлбол, үхибүүн түрэлхи хэлээ мэдэхэ, буряад хэлэтэй буряад хүн гээшэб гэжэ бээ мэдэрхэ, хэлэлгээ хүгжөөхэ зорилготой.

Эхин классуудта буряад литература зааха **тодорхой зорилгонууд** гэхэдэ:

1. хэлэн ухаан хоерой хоорондоо нягта холбоотой байдаг дээрэһээ үхибүүдые түрэл хэлэндэнь хургахадаа, тэдэнэй ухаан бодолые хүгжөөхэ, баяжуулха;
2. хурагша бүхэниие зүбөөр, уран гоёор, удхыень ойлгон уншаха дадалтай болгохо;
3. түрэл арадай ёһо заншалнуудые болон сэсэн мэргэн хургаалнуудые ойлгуулха;
4. эхэ орондоо, түрэн тоонто нютагтаа, түрэл хэлэндээ, арад зондоо, бэшэшье үндэһэтэндэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ;
5. хурагшадай аман хэлэлгы хэшээл бүхэндэ баяжуулха, тэдэниие эли тодоор, литературна хэлэн дээрэ хэлүүлжэ хургаха гэхэ мэтэ.

Үгтэһэн программа эхин классай хурагшадай ухаан бодолдонь болон наһандань үндэһэлэн зохёогдонхой. Хурагшадые амаруулхын тула хэшээл бүхэндэ нэгэ гү, али хоёр дахин физминутка үнгэргэхэ хэрэгтэй. Физминуткын үедэ элдэб упражнени дүүргүүлхынгээ хажуугаар хэлэлгэ хүгжөөлгын хүдэлмэри ябуулжа боломоор.

Литературна уншалгын шухала зорилго хадаа үхибүүдые уран үгэдэ, уран зохёолдо дуратай, тэрэниие уншаха дүй дүршэлтэй болгон хүмүүжүүлхэ. Үхибүүд бага наһандаа түрэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай, илангаяа уран үгын удха шанартай танилсажа, бээ даагаад (багшын туһаламжагүйгөөр) уран зохёолнуудые саг үргэлжэ уншаха дадалтай болохо ёһотой.

Удхаараа ойлгосотой богонихон рассказ, онтохо, шүлэг гү, али басни үхибүүд уншахадаа, зохёолой удхые, гол шухала һанал бодолые, үйлэдэгшэ нюурнуудые, тэдэнэрэй абари зан, үйлэ хэрэгүүдые бата бэхээр ойлгожо абаха болоно. Уран зохёолой дүрсэлэн харуулдаг аргуудые, илангаяа хэлэнэйн баялиг тухай ойлгожо абаха.

Гурбадахи классай программа соо түрэл хайхан тоонто нютаг, тэрэнэй баялиг, табан хушуу мал, тэрэнэй олзо хэшэг, түрэл гарал болон гуламта, буряад арадай ёһо заншал, арадай һайндэр – сагаалган, үхибүүдэй нааданууд, бээ зүбөөр абажа ябалга, сээрлэхэ ёһо гурим тухай уран зохёолнууд гол хуури эзэлхэ болоно. Уншһан текстынгээ удхые, илангаяа басниин удхые ойлгоод, тобшохоноор хэлэжэ үгэхэ.

Уран зохёол уншахадаа, бээ даанги уншалгада хураха, юундэб гэхэдэ, табадахи класста түрэлхи литература үзэлгэдэ бэлэдхэл боложо үгэхэ ха юм.

Буряад литература заалгын зорилгонууд Содномовой С.Ц., Жамбаловагай Д.П., Дулмаевагай Б-Х.О. Түрэлхи хэлэн: Үндэһэн буряад хургуулиин 3-дахи классай литературна уншалгын ном: 2 хубитай.– Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2011. гэхэн номоор бээлүүлэгдэнэ.

Һуралсалай түсэб соо буряад литература үзэлгын һуури

Түрэлхи хэлэ үзэлгэдэ 3-дахи класста 102 час үгтэнэ, неделидэ 3 час, һуралсалай жэлдэ 34 недели.

Буряад литература предметэй ценностнэ ориентирнууд

Гурбадахи класста уншагдаха уран зохёолнууд һурагшадта мэдэсэ үгэхэхөө гадна, тэдэниие уран зохёолнуудай образуудай нүлөө доро һайхан абари зан, түрэл арадтаа, түүрэлхи хэлэндээ унтаршагүй дурлал хүмүүжүүлхэ ёһотой. Дээдэ хэмжээнэй зоһеолнуудые уншажа, сэдхэлээрээ мэдэржэ буряад арадайнгаа, элинсэг хулинсагайнгаа ёһонуудые, заншалнуудые, сэсэн хургаалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгожо, бодожо үзэжэ оршон тойронхи байдалда бээе абажа, ерээдүй аха наһанайнгаа ажабайдалда хэрэглэжэ хургаха болоно.

Жэлэй дүүрэхэдэ һурагшадай мэдэсэ ба шадабаринууд. 3 класс.

Түрэлхи хэлээр шадабари (предметные результаты):

- удхын сохилто баримталан, сэглэлтын тэмдэг зүбөөр илган уншаха;
- уншаһан текстын гол удха зүбөөр ойлгоод, хэлэжэ, хөөрөжэ шадаха;
- уншаһан текст хубинуудта хубаажа шадаха;
- шүлэг сээжээр хэлэхэдэ, үгэнүүдээ зүбөөр, нэгэшье торонгүй, уран гоёор уншажа һураха.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүүнгүүд (личностные результаты):

- өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэхэнээ, тэдэндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха;
- өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо;
- тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха;

- уншаха, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулгажа бэшэхэ, шагнажа абаад бэшэхэ, өөрөө зохёон бэшэхэ;
- өөрынгөө сэдхэлэй байдал тухай, тиихэдэ үзэһэн юумэнууд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлөөр) харуулха;
- түрэл хэлээ шуудалха эрмэлзэлтэй байха;
- өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бээ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй тема хэлэхэ, зорилгыень табиха;
- багшатаа сугтаа һуралсалай проблемнэ асуудал яажа шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;
- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсуулхэ, тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;
- өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохёохо;

Оршон тойрониин шуудалха шадабари (познавательные УУД):

- текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо; юун тухай хэлэгдэнэб, удхань амар бэ, идейнь ямар бэ?
- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- ондо ондоо түхэлтэй текстнууд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- анализ, синтез хэхэ;
- шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондох холбоо харуулха, тодоруулан зохёон тогтоохо;
- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгын зорилгоо дулдыдуулан өөрынгөөннал бодол аман ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;
- хэлэхэ, харилсаха зорилгоо үндэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха;
- өөрынгөөннал бодол, наамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөөннал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ нанал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнууды табиха.

Нуралсалай курсын бүридэл

Мэндэ амар, -хургуули! – 1 ч.

Түрэлхи нангин хэлэмнай, түшэһэн нангин нютагнай (9 ч.)

Арадай аман зохоолнууд алтанһаа үнэтэй булашамнай (14 ч.)

Уран шүлэгэй долгин дээрэ (3 ч.)

Хүн болохо багаһаа (10 ч.)

Уран шүлэгэй долгин дээрэ (3 ч.)

Үльгэрнүүд (4 ч.)

Уран шүлэгэй долгин дээрэ (4 ч.)

Буряад арадай хайндэр - Сагаалган - 18 ч.

Уран шүлэгэй долгин дээрэ – 2 ч.

Буряад уран зохёолой эхи табигшад – 12 ч.

Үхиүүдэй дуратай уран зохёолшод – 9 ч.

Уран шүлэгэй долгин дээрэ – 2 ч.

Литературна онтохонууд – 7 ч.

Уран шүлэгэй долгин дээрэ – 4 ч.

Нурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ

Текст дээрэ хүдэлхэ шадабари хараадаа абан, класс бүридэ программын эрилтын үндэһөөр табигдаһан хэмжээ баримталан, һурагшадай уншалгын дүршэл сэгнэхэ.

«5» сэгнэлтэ хэрбээ:

- удхын сохилто баримталан, сэглэлтын тэмдэг зүбөөр илган уншахадань; уншаһан текстын гол удха зүбөөр ойлгоод, хэлэжэ, хөөрөжэ шадаа хаань;
- уншаһан текст хубинуудта хубаажа шадаа хаань;
- шүлэг сээжээр хэлэхэдээ, үгэнүүдээ зүбөөр, нэгэшье торонгүй, уран гоеор уншаһан байхадань табиха.

«4» сэгнэлтэ хэрбээ һурагшын:

- уншахадаа, үгэнүүдтэ 2-3 алдуу гаргаа хаань, сэглэлтын тэмдэгтэй хойно (точко, запятой, асууһан ба шангадхаһан) зогсолто хээгүй хаань;
- сээжээр уншахадаа, үгэнүүдтэ 2-3 алдуу гаргаа хаань гү, али сэглэлтын тэмдэг хоолойгоороо илгаагүй хаань; уншаһан текстынгээ удха зүбөөр ойлгобошье, тэрэнээ тодо бэшээр найруулан хөөрөө хаань;
- уншаһанаа хөөрөжэ үгэхэдөө, зарим нэгэ ушарта торолсожо, багшын туһаламжаар заһажа хэлэһэн байхадань табиха.

«3» сэглэлтэ хэрбээ һурагшын:

- уншахадаа, үгэ хазагайруулжа гү, али үгэ ба үенүүдые һэлгүүлжэ, орхижо, 4-5 алдуу гаргаа хаань, эли тодоор уншаагүй хаань;
- уншаһан текстынгээ гол удха багшын туһаламжаар хэлэжэ шадаа хаань;
- сээжээр уншахадаа, текст гүйсэд мэдэхэгүй, сэглэлтын тэмдэгүүдтэ зогсолто хээгүй хаань;
- хэлэлгэ соогоо алдуу гаргахдаа (үгэ буруу хэрэглэхэ, мэдүүлэл дутуу, үсөөн үгэтэй г.м.), уншаһан текстынгээ удаа дараа алдаашье хаа, найруулан хэлэжэ шададаг байхадань табиха.

«2» сэглэлтэ хэрбээ һурагшын:

- үгэ бухэниие таһалдангяар, сэглэлтын тэмдэгтэ зогсолто хэнгүй уншахадань, 6-һаа үлүү алдуу гаргахадань;
- сээжээр уншаха текстынгээ ехэнхи хубиие мэдэхэгүйдэ, абяан ба үзэгүүдые хазагайруулжа, 6-һаа үлүү алдуу гаргахадань;

- уншсан текстүнгээ гол удха хэлэжэ шадаагүй хаань;
- текстүн удхын удаа дараа найруулан хэлэжэ шададаггүй, хэлэлгэдээ олон алдуу гаргадаг байхадань табиha.

Һуралсалай жэлдэ уншалгаар һурагшадай дадал саг үргэлжэ шалгагдажа байха еһотой (четверть бүхэнэй һүүл багаар).Һурагшадай уншаагүй тусхай текст ондоо ном сооһоо абтаха, һурагша бүхэнэй дүршэл шалгахын тула нэгэ текст хэрэглэхэ.

Нэгэ минута соо уншсан үгэнүүдэй тоо хараада абажа, сэглэлтэ иигэжэ табиha:

Класс	Сэгнэлтэ болон уншаха текстүн үгын тоо			
	«5»	«4»	«3»	«2»
1.	30-һаа дээшэ	15-20	15 доошо	-
2.	40-һөө дээшэ	30-40	25-30	25-һаа доошо
3.	60-һаа дээшэ	50-60	35-50	35-һаа доошо
4.	70-һаа дээшэ	60-70	45-60	45-һаа доошо

Хэрэглэгдэхэ һуралсалай методическа хїсэд суглуулбари

1. Содномов С.Ц., Жамбалова Д.П., Дулмаева Б-Х.О. Түрэлхи хэлэн: Үндэһэн буряад һургуулийн 3-дахи классай литературна уншалгын ном: 2 хубитай. 1-хи хуби – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2011.
2. Содномов С.Ц., Жамбалова Д.П., Дулмаева Б-Х.О.Түрэлхи хэлэн: Үндэһэн буряад һургуулийн 3-дахи классай литературна уншалгын ном: 2 хубитай. 2-хи хуби – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2011.
3. Содномов С.Ц., Жамбалова Д.П., Дулмаева Б-Х.О. А:жалай дэбтэр: Түрэлхи хэлэн. 3дахи класс. 2 хубитай. – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2012.
4. Буряад хэлэн, уншалга, хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Буряад һургуулийн программанууд, 1 – 4 классууд. / Зохёогшо Д.Д.Ошоров. – 2-дохи хэблэл. – Улаан-Үдэ, «Бэлиг», 2004.
5. Буряад хэлээр, уншалгаар, буряад литератураар һурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ / Харюусалгата редакторнууд Ц.Б.Цыренова, Б.Б.Жалсанов. – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2007.

Хэрэглэгдэһэн һуралсалай методическа хүсэд суглуулбари

1. Ошоров Д.Д. Буряад хэлэн, уншалга, хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Буряад һургуулийн программанууд, 1-4 классууд. - Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2004 он.
2. С.Ц. Содномов. Методическа дурадхалнууд. Түрэлхи хэлэн. 4 класс. Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2010 он.
3. Буряад хэлэнэй сахим һураха бэшэг.

Календарна-тематическа түсэблэлгэ

№	Хэшээлэй темэ	Үгт. саг	Үдэ р	Түсэблэгдэһэн дүнгүүд		
				Турэлхи хэлээр шадабари	Метапредметнэ дүнгүүд	Өөрын хугжэлтын дүнгүүд
	Мэндэ амар, хургуули! – 1 ч.					
1	Мэндэ амар, хургуули!	1		Шүлэг соо хэлэгдэһэн гол бодолнуудые, үйлэдэгшэ нюурнуудай сэдхэлэй мэдэрэл дамжуулжа шадаха	Р. Өөрөө хэшээлэй темэ хэлэхэ, зорилгыень табиха; П. Текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо: юун тухай хэлэгдэнэб, удхань ямар бэ, идейнь ямар бэ? К. Хэлэлгын зорилгоһоо дулдыдуулан өөрынгөөһанал бодол аман ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха.	Өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ; оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдээндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдээндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха
	Түрэлхи нангин хэлэмнай, түшэһэн нангин нютагнай – 9 ч.					
2	Хэлэмнай. Б-Б.Намсарайн. Түрэл бураад хэлэмни. Д-Н.Халхаров.	1		Эдэ зохеолнуудые үзэжэ байхадаа, хурагша тойроод байһан байгаалиингаа баялигта ехэ наринаар хандажа, гамнажа, түрэл нютагаараа, түрэлхи хэлээрээ, Байгалаараа омогорхожо шадаха	Р. Багшатаяа сугтаа хуралсалай проблемнэасуудал яажа шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха; П. Олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ К. Хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэһэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха. Р. Өөрынгөөһанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха; П. Ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схемэ, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо; К. Ажал ябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ	Өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо; Тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха
3	Актриса болохоб! Ц-Д.Дондокова.	1				
4	Манай Эхэ орон.	1				
5	Улаан-Үдэ. Ц-Б. Бадмаев	1				

					һанал бодолдо ерэхэ.	Өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо Тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха
6	Байгал далай тухай домог.	1			Р.Өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсүүлхэ, тиин өөрынгөө ажал ябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо; П. Ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схемэ, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо; К. Өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха.	
7	Ага нютаг.	1				
8	Хоридой мэргэн ба Хун шубуун тухай домог.	1				
9	Эхирэд ба Булгад гарбалтайшуул тухай.	1				
10	Усть-Орда. Бүлэгөөр дүн гаргалга.	1				
	Арадай аман зохёолнууд алтанһаа үнэтэй булашамнай – 14 ч.					
11 - 12	Буряад арадай онтохонууд. Шоно, бар, хоёр хүлтэй хүймэлдөөн.	2		Арадай аман зохеолнууд тухай мэдэсээ гүнзэгыруулнэ.	Р.Багшын заһаһан алдуу ойлгожо, өөрынгөөһанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха. П.Дүримүүдые хэрэглэжэ шадаха шадабари, мэдэсэ элируулхэ. К.Өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха	Уншаха, харилсаха дуратай байха;
13	Тэнэг шоно	1				
14 - 15	Хуурша хүбүүн	2				
16 - 17	Одхон хүбүүн	2		Сээжээр уншалга шэнжэлхэ. Хэлэлгээ хүгжөөхэ, үгын нөөсэ элбэгжүүлхэ. Түрэлхи буряад хэлэнэйнгээ баялигтай танилсаха.	Р. Өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха; П. Ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схемэ, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо; К. Ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ	Уншаха, харилсаха дуратай байха;
18 - 19	Ерэнтэй сэсэн далантай тэнэг хоёр	2				
20	Таряашан	1				

	Тархаас.				һанал бодолдо ерэхэ.	
21	Хүлһэншэ хүн.	1				
22	Таабаринууд	1				
23	Онһон үгэнүүд.	1				
24	Бүлэгөөр дүн гаргалга.	1				
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ – 3 ч.					
25	Зундаа. Б.Базарон. Намар. Г.Дашабылов.	1		Шүлэгүүдые үзэхэдөө, нэн түрүүн тэрэнэй удхатайнь, образуудтайнь танилсаха. Удаань анхаралтайгаар шагнажа, уран гоёор уншаха, сээжэлдэхэ.	Р.Өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсүүлхэ, тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо; П. Ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схемэ, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо; К. Өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха.	Өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо Уншаха, харилсаха дуратай байха; Өөрынгөө сэдхэлтэй байдал тухай, тиихэдэ үзэхэн юумэнүүд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлөөр) харуулха
26	Шара набшын халуун.Ц-Ж.Жимбиев. Намар. Д.Мадасон.	1				
27	Бүлэгөөр дүн гаргалга	1				
	Хүн болохо баганаа -10 ч.					
28	Табан патроной тангариг нюуса.	2			Р. Багшатаяа сугтаа һуралсалай проблемнэсуудал яажа шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиha; П. Олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ К. Хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэхэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха.	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха; Өөрынгөө хэхэн ажал сэгнэжэ шадаха
29	Ч.Цыдендамбаев.					
30	Гахай ба Шаазгай. Э.Манзаров.	1				
31	Алтанхан хурьган. Ж.Балданжабон.	1				
32	Шулуутайн Будамшуу. Ц-Б.Бадмаев	1				
33	Дэбтэрэй гомдол. Б-Б.Намсарайн.	1				
34	Соохорхон инзаган.	1				

	Ц.Шагжин.					
35	Эхын захяа. Ц.Шагжин.	1				
36	Алтан хараасгай. Д.Цырендашиев.	1				
37	Бүлэгөөр дүн гаргалга.	1				
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ – 3 ч.					
38	Амар сайн!. Ж.Зимин.	1		Шүлэгүүдые үзэхэдөө, нэн түрүүн тэрэнэй удхатайнь, образуудтайнь танилсаха. Удаань анхаралтайгаар шагнажа, уран гоёор уншаха, сээжэлдэхэ.	Р. Өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохёохо; П. Шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондохи холбоо харуулха, тодоруулан зохёон тогтоохо; К. Хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөөһанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха; Өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха
39	Эдир залуу үетэндэ. А.Жамбалон.	1				
40	Хүн. Г.Чимитов. Бүлэгөөр дүн гаргалга	1				
	Үльгэрнүүд – 4 ч.					
41	Шоные мэхэлһэн шандаган. А.Тороев Аймхай. А.Тороев	1		Үльгэрнүүдэй хэлэн тусгаар онсо, баян, гоёохон маягтай, тиимэһээ үльгэрэй удха хөөрөжэ шадаха.	Р. Өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха; П. Ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схемэ, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо; К. Ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ.	Өөрынгөөсэдьхэлэйбайдал түрэлхэлэндээрээхэлэхэ; оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдээндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдээндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха
42	Хүн хара баабгай хоер. Е.Сороковиков-Магай	1				
43	Будамшуу. А.Шадаев. Хирээ Шаазгай хоер. А.Шадаев	1				

44	Бүлэгөөр дүн гаргалга.	1				
	Уран шүлэгэй долги дээрэ - 4 ч.					
45	Үбэлэй үдэр. Г.Чимитов. Далитай үхибүүд. Ч-Р.Намжилов	1		Шүлэгүүдые үзэхэдөө, нэн түрүүн тэрэнэй удхатайнь, образуудтайнь танилсаха. Удаань анхаралтайгаар шагнажа, уран гоёор уншаха, сээжэлдэхэ.	Р. Өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохёохо; П. Үгөөр хэлэгдэнэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ; К. Хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөөһанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха.	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха; Өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха
46	Санашан. Ш.Нимбуев	1				
47	Хадхууртайхан хасуури. Д.Мадасон. Ёлкын дуун. Ц-Ж.Жимбиев	1				
48	Хахад жэлэй дүн гаргалга	1				
	Буряад арадай һайндэр - Сагаалган - 18 ч.					
49	Сагаан һарын шэнээр. Э.Дугаров. Сагаалган тухай.	1		Уг гарбалаа мэдэхэ, хүндэлхэ, арад зонойнгоо ёһо заншал сахижа ябаха дадалтай болохо.	Р. Өөрөө хэшээлэй темэ хэлэхэ, зорилгыень табиха; П. Текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо: юун тухай хэлэгдэнэб, удхань ямар бэ, идеянь ямар бэ? К. Хэлэлгын зорилгоһоо дулдыдуулан өөрынгөө һанал бодол аман ба бэшгэй хэлэн дээрэ харуулха.	Тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха
50	Арбан хоер жэлнүүд. Угтамжын дуун. Ш.Нимбуев	1				
51 - 53	Сагаалган. Г-Д.Дамбаев	3				
54	Уг гарбалта ууган буряад араднай. Д.Цынгусева	1				
55	Морин эрдэни.	1				
56	Шагжын хула.	3				

- 58	Ц.Номтоев					
59 - 60	Табан хушуун түл. Б-Б.Намсарайн	2				
61 - 65	Минии табан нүхэд. Г.Дашабылов	5				
66	Бүлэгөөр дүн гаргалга	1				
Уран шүлэгэй долги дээрэ – 2 ч.						
67	Һэеы гэр – элинсэг хулинсагаймнай гуламта	1		Шүлэгүүдые үзэхэдөө, нэн түрүүн тэрэнэй удхатайнь, образуудтайнь танилсаха. Удаань анхаралтайгаар шагнажа, уран гоёор уншаха, сээжэлдэхэ.	Р.Дүримүүдые хэрэглэжэ шадаха шадабари, мэдэсэ элируулхэ. П.Багшатаяа сугтаа һуралсалай проблемнэасуудал яажа шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха; К.Хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэлхэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха	Уншаха, харилсаха дуратай байха;
68	Аяга сай. Ц-Ж.Жимбиев. Харгы дээрэ. Э.Дугаров	1				
Буряад уран зохёолой эхи табигшад – 12 ч.						
69 - 71	Х.Н.Намсараев. Үри нэхэбэри	3		Эндэ үгтэһэн зохеолнуудтай танилсахадаа, һурагшад аман хэлэлгэ, хэлэнэй нөөсэ баяжуулха, тһргэн уншалгын дадал хүгжөөхэ. Ажал хүдэлмэридэ дуратай болохо, анхаралтай хёрхо ябаха, аха зоноо, эжы абаяа хүндэлжэ, туһалжа, гамнажа, баяраараа баярлуулжа, жаргалаараа жаргуулжа ябаха.	Р. Өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохёохо; П. Үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ; К. Хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөөһанал бодол	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха; Өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха
72	Б.Д.Абидуев. Үүлэн	1				
73 - 74	Ц-Д.Д.Дондокова. Хаан Хуша	2				
75 - 76	Ш.Н.Нимбуев. Эбтэй һаа, хүсэтэй (басни)	2				

77 - 78	Ц-Д.Ж-Б. Дамдинжапов. Шандаган бүргэд хоер	2			хубилгахаяа бэлэн байха.	
79	Б.Б.Базарон. Эхэ оромнай найхан даа!	1				
80	Бүлэгөөр дүн гаргалга	1				
Үхибүүдэй дуратай уран зохёолшод – 9 ч.						
81	Ц-Б.Б.Бадмаев. Дондогой зүүдэн	1		Сэдьхэл хүдэлгэмөөр уран гоеор уншалгада нураха. Өөрынгөө хараа бодол дамжуулха дадалтай болохо.	Р. Өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгах, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ нураха, критеринүүдые зохёохо; П. Үгөөр хэлэгдэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэх; К. Хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөөһанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха.	Өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо; Тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха
82	М.М.Осодоев. Хараасгайн добтолго	1				
83	Ч.Ц.Цыдендамбае в. Ургыхан	1				
84 - 86	Ц.Б.Цырендоржие в. Аршаанда болоһон ушар.	3				
87	Д.А.Улзытуев. Гуурһанай гурбан нюуса	1				
88	Ц-Ж.А.Жимбиев. Эхэ нютаг	1				
89	Бүлэгөөр дүн гаргалга	1				
Уран шүлэгэй долгин дээрэ – 2 ч.						
90	Хабарай саг. Д-Р. Намжилон	1		Шүлэгүүдые үзэхэдөө, нэн түрүүн тэрэнэй удхатайнь, образуудтайнь танилсаха. Удаань анхаралтайгаар шагнажа, уран гоёор уншаха,	Багшын заһаһан алдуу ойлгожо, өөрынгөөһанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха.	Өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо; Тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө
91	Эхын сэдьхэл. С.Махабадарова	1				

				сээжэлдэхэ.		хандаса харуулха
	Литературна онтохонууд – 7 ч.					
92-94	Шаалай Шаанай хоёр. Б.Абидуев	3		Литературна онтохонууд удхаараа ажабайдалда ушардаг элдэб муу шанар шэнжые усадхахын тулөөтэмсэхэ хүсэл түрүүлдэг.	Р. Өөрөө хэшээлэй темэ хэлэхэ, зорилгыень табиха; П. Текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо: юун тухай хэлэгдэнэб, удхань ямар бэ, идейнь ямар бэ? К. Хэлэлгын зорилгоһоо дулдыдуулан өөрынгөөһанал бодол аман ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха.	Өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ; оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдээндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдээндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха
95-96	Гахай мэргэн. Н.Намсарайн	2				
97	Жэргэмэл. Э.Манзаров	1				
98	Бүлэгөөр дүн гаргалга	1				
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ –4 ч.					
99	Байгаалияа гамная! Д.Батоболотова	1		Шүлэгүүдые үзэхэдөө, нэн түрүүн тэрэнэй удхатайнь, образуудтайнь танилсаха. Удаань анхаралтайгаар шагнажа, уран гоёор уншаха, сээжэлдэхэ.	Р. Багшатаяа сугтаа һуралсалай проблемнэасуудал яажа шиидхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха; П. Шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондохи холбоо харуулха, тодоруулан зохёон тогтоохо; К. Ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ.	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха; Өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха
100	Тайгын туужа домог. Ж.Зимин. Бороохон. Д.Улзытуев	1				
101	Шубууд. Г.Чимитов. Лагерьта. Б.Бальжинимаев	1				
102	Бүлэгөөр дүн гаргалга Жэлэй дүн гаргалга	1				